

HAJÓKÉRMÉNYEK

NAPJÓ

Értékesítési árak

Helyben:	Vidéken:
1 óra 1 K.	1 óra 1 50 K.
3 óra 3 K.	3 óra 4 50 K.
6 óra 6 K.	6 óra 9 K.
1 évre 12 K.	1 évre 18 K.

Megjelenik minden-hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent István-tér 1.

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és lapfolyónos: Baranyay Lajos.

Minden állam

kereskedelme sokat szenvedett az elmúlt időkben az eddig összeállított kimutatások szerint. Már csak azért is, mivel békében egyes országok barátságos összeköttetésben lévén, ugyszólván cserekereskedelmet folytattak, de másrészt a háború következtében Anglia hatalmas flottája nemcsak ellenségeit, de a neutrális országokat is elzárja a világkereskedelemtől. De a nemes angol azonkívül, hogy Monarchiánkat és Németországot „éhhálálra” ítélte, a nyersanyagok behozatálát is elzárta eőlünk és így iparunkat akarta megfojtani. Mindezeket nem számítva, a nemzetközi kereskedelem nagyon sokat szenved a kivitelei tilalom miatt.

A monarchia első félévi külkereskedelmi kimutatását nézve megállapíthatjuk, hogy dacára a felsorolt sok akadálynak, eléggé kedvező.

Kereskedelmi mérlegünk passzívja az első félévben 524 millió koronát tesz ki, emellett természetesen be- és kivitel számai jelentékenyen kisebbek, mint a múlt év hasonló időszakában. A folyó első félvé össziforgalma 1575 millió, melyből a behozatalra 1050 millió, a kivitelre pedig 515 millió korona esik. Mint látjuk, a behozatal megegyezzen annyit tesz ki a kérdéses időben, mint kivitelünk.

A kivitel nagy esése mindekefelett a kiviteli tilalommal magyarázható, mivel elsősorban egyik erős kiviteli cikkünket a cukrot szándékkal tartották vissza, mert ellenségeinktől akartuk azt megvonni. Németország is természetesen kivitelei tilalmat vetett a cukorra, orosz cukrot pedig nem lehet szállítani. A vágó marhák is vissza kellett tartanunk, nemkülönbön a tojást és fát.

Bár a viszonyok megnehezdedtek a kereskedelem itthon kedvezően alakul s így Anglia szándékai sem mindenben teljesedtek, bár ipari fejlődésünket tényleg akadályozza.

A vegyészeti tudománynak és technikanak köszönhetjük, hogy az eddig nélkülözhetetlenek hitt külföldi nyersanyagokat gyári uton előállíthatjuk, s megkezdett uton haladva, valószínűleg e téren is még

fejlődni fogunk úgy, hogy a külföldtől mindjobban függetleníthetjük iparunkat és kereskedelmünket. Minden rossznak van hát jó oldala is, ez utóbbit pedig Anglia kiéheztetési teóriája kellette életre.

A világ háború.

Rigát körülzárták a németek.

A wolhynia várháromszög két fontos erődítménye, Luck és Dubnó, már a miénk, a harmadik, Rovnó, pedig már elvágyva az orosz utaktól és az orosz csapatoktól. Wolhyniában megtört az orosz ellentállás és az északkelet-galiciai orosz front már majdnem mindenütt a Szereth és az Ikva partjáiig van visszaszorítva. Bármilyen szívós ellentállást is fejtenek ki az oroszok Galicia utolsó részében, amely még az övék, taktikának átgondoltsága, csapataink szívóssága kiveri őket innen is: Ahogy felszabadítottuk Galicia óriási részét, úgy ki fogjuk ragadni kezükből azt a kicsiny részt, amit egykori hódító hadjáratuk emlékeként tartanak most még kezükben.

A nagyherceg bukása.

A dezlált Oroszország politikai köréit most a nagyherceg száműzetése foglalkoztatja. Nagyon valószínűnek tartják, hogy a nagyherceg bukását követően fogja a kormány válsága, sőt más hírek szerint a nagyherceg bukása éppen azért vált szükségessé, mert másként a kormányválság meg sem lett volna oldható, hiszen az összes miniszterelnökökkel, akiket a cárr fogadott, missziójuk átvételéért ahhoz a feltételhez kötötték, hogy előbb a nagyherceg állásából távozzik.

Balkán.

A balkáni események mindjobban közelednek a kifejlesztés felé. Az entente komoly jegyzéket fog átnyújtani Bulgáriának, amely a török megegyezéssel nyíltan felmondta az entente barátságot, és vállalta a középhatalmak és Törökország politikáját.

Ugyancsak hasonló jegyzéket kap Görögország is, amelyet már hónapok óta terrorizálnak különböző módon, anélkül, hogy a legkisebb eredményt is elértek volna.

A londoni légi bombázás.

Háborút keverő London újra megismerte a német aeronautika fölényét. A Cityt, a kikötőket és más fontos ipari városrészeket Zeppelinek bombázták és a léghajók, amelyek az eredményes, de veszedelmes utra elindultak, mind egytől egyig jókarban tértek vissza. London és a keleti grófságok helyzete újból veszélyeztetve van. Emberéletben is rengeteg károsítást Kelet-Anglia bombázását és míg a távol keleten egy nagy birodalom, Oroszország, vérzik el Angliáért, azalatt Anglia is megismeri a német erő-büntető kezét.

A nyugati harctér.

A nyugati harctér szárazföldi területein is diadalt arattak a német fegyverek. Az Argoneokban újabb sikerült előnyomulásuk volt a németeknek és számos fontos francia állást kériettek hatalmukba.

Természetes, hogy a nyugati hatalmakra is nagy befolyással van Oroszország sorsa. Az angol sajtó megállapítja, hogy Oroszország helyzete rendkívül komoly és súlyos.

Újabb események.

A Rovnótól nyugatra terjedő területen küzdő orosz haderőket a Stubieli-szakaszon túl vetették vissza. A Zalovec felől előretörtő csapataink az ellenséget Zbaraz irányába szorították vissza. Tarnopolnál magyar-osztrák és német csapatok több orosz támadást vertek vissza. Szövet-ségeink elfoglalták Bucnióv falut.

A Szeret közepes folyásától nyugatra újabb ellenséges erő-sítések léptek harcra. A harc ott hevesen folyik. A Szereth-torkolatától keletre és a besszarábiai határon csend uralkodik.

A Lithvániában küdő cs. és kir. csapatok, a Jasiola és az Orla széles moعاتrterületen teljesen átháfozták és harcok között elérték a Rozanytól elterülő vidéket.

Olasz harctér

Tegnap délután és este az olaszok a tolinei hídfő ellen újból több heves támadást intéztek. Mint minden alkalommal, most is súlyos veszteségeik közt visszavertük, amint akadályainkhoz értek.

A doberdói szakaszon csapataink az ellenség szokásos közeledési kísérleteit minden egyes esetben visszaverték. Az általános helyzet változatlan.

Betegség miatt a halálba.

Öreg gazdaember lelki egyensúlyát billentette fel a gyógyíthatatlan betegség s. elkeseredésében kioltotta életét. Tóth Ferenc 65 éves sponyai gazdaember gyomorrákban szenvedett, felesége pedig már két hónap óta nyomta az ágyat betegségével. Tóthot a sok baj anyira elkeserítette, hogy végzetes tette határozta el magát, felment a padlásra s felakasztotta magát. Mire rátaláltak, már halott volt.

Szanatórium a tüdőbeteg katonáknak.

Nem egyszer hangoztattuk már, hogy a társadalomra nézve legfontosabb kérdés a tüdőbeteg katonák elhelyezése sanatóriumokba, hogy a rettenetes, romboló kór a tüdőbeteg katonák hozzátartozóit meg ne fertőzze. Örömmel halljuk, hogy a József főherceg sanatórium, a gyulai sanatórium és az Augusztina sanatórium elhatározták, hogy 400-400 ágyas pavillont állítsanak a tüdőbeteg katonák részére.

A sanatóriumoknak ezen hazai és a társadalom védelem céljából történő kibővítését közadakozásból szándékoznak végezni s megvagyunk győződve, hogy a társadalom megérti a nagyfontosságú kérdést s teljes erejéből támogatni fogja. Az egyesületek engedélyt kaptak arra, hogy iskolai gyűjtéseket is rendezhessenek.

A grodnói kormányzóság

Az orosz birodalomnak ez a nyugati tartománya homokos síkság, vizekben nagyon is bővelkedik; keleten és délen a Scsara folyó, a Rokitno mocsarak széle, a Dnyeper-Bug csatorna, nyugaton a Bug, Narev és Bobr folyó, északon a Nyemen és mellékvízei áztatják; ezekhez járul a számos tó, ami közül ötöt a Ceni-govszki csatorna köt össze egymással. Csak az északi rész emelkedettebb, ahol mészkődobok húzódnak, ezekbe vágott magágának mintegy 30 méter mélységű völgyet a Nyemen hullama.

A Nyemen-Bug folyamköz a X. században még a jatvjag népnek szolgált lakásul; a XIII. században Litvániaé lesz; aztán tatár, német lovagrendi, majd lengyel birtok; 1501-től végleg Lengyelországhoz tartozik, amelynek második felosztásakor orosz fenhatóság alá került. Kezdetben Szlónium-, 1801-től Grodnó kormányzóság a neve, az 1842 évtől fogva 38669 négyzetkilométert foglal magában. Majdnem két milliányi lakossága földművelő és állattenyésztő; az iparágak közül legnevezetesebb a posztókészítés. A 9 járásból álló kormányzóságnak minden 41 négyzetkilométerére esik egy-egy km. vaspálya, ami - a nyers termények kivételét s a kész iparcikkek bevételét nagyban elősegíti, így kereskedelme és forgalma a nyugateurópai és lengyelországi gyártmányok szállítása miatt meglehetősen tekintélyes.

A Nyemen jobb partján épült

Grodnó városa 1120-ban szerepel először a krónikákban. A tatárjáráskor elpusztult ugyan, de még abban az évben visszakerül a litvánok birtokába. Hatalma tetőpontjára akkor áll, mikor magyar embert tisztelt ura gyanánt, Báthory István lengyel királyt, aki 1576-tól tíz éven át vagyis egész haláláig itt lakik fényes udvarával. A lengyelek 1673 óta itt tartják minden harmadik országgyűléseket, ezek egyike 1793-ban itt írják alá Lengyelország második felosztását és két év múlva szintén itt köszön a Ponyatovszky Szaniszló a királyi méltóságról. 1812-ben a franciák szállják meg átmenetileg.

Grodnó város, amit a Nyemen délen és nyugaton félkörben vesz körül, egyik felében dombon helyezkedik el, vasut állomása az északkeleti oldalon fekszik, ahonnan befelé menve az 53500 lakosú régies városnak kevés középülete hamarosan szembetűnik.

A főterem van a Szófia székesegyház, közelében a kormányzó palotája s a kerületi törvényszék. Van katolikus, luteránus, orosz és zsidó temploma. A XV. századbeli régi kastély egy része most tisztai kaszinó, kertjéből szép kilátás nyílik a Nyemen völgyére; erődje pedig romokban hever. A XVIII. század első feléből származó újabb vár, amit III. Ágoston emeltetett, épségben van és béke idején katonai kórházul szolgált. Mind fővasutja, mind jó kikötője sokban hozzájárul, hogy virágzó szövő-író iparval és nyers terményével élénk kereskedést üz. Grodnó a kormányzóságnak, egy

püspöknek s a második hadtest parancsnokának fővárosa.

Volkovicsk 14600 lakosú kerületi székhely arról nevezetes, hogy Jagello-Vladiszláv, Nagy Lajos magyar király leányának Hedvignek férje, aki a kereszténységet elterjesztette, mint a litvániai nép nagyhercege 1386-ban itt nyerte el Lengyelország királyi koronáját. Szlónim-Albártin szintén járási székhelynek 23.500 lakója van a Surá folyó mellett.

A Nyemen és Bug közt nemcsak középponti fekvése, de egyúttal legnépesebb város is Bjelesztok, aminek 108.000 embere közül 75 százalék zsidó. Erdővel és gypjagyarakkal borított dombok vidéken terül el a Bjala mellett, ami innen nem messze torkollik a Narev vízbe. Északnyugati szélén van a főpályaudvar, ahonnan lövonat közlekedik a városba. A több kerületre osztott városnak egyedüli nevezetessége a Branicki grófok ősi kastélya, amiben I. Miklós cár leánynevelő intézetét alapított.

A tőle délre eső 8.800 lakosú Bjeleszk kerületi központból 52 kilométernyi vasut visz keletnek Bjelevozska faluba; ez az orosz cár egyik kedvelt Gödöllője. A bjelovezsi erdő a minden oroszok cárijának vadászterülete, 197 méter magasságig emelkedő zord dombok vidék, 1025 négyzetkilométert foglal s így vetekedik Esztergom megyének vagy két Bala tonnak a területével. Fenyvesei közt bőfények is tanyáznak. Mikor a győztes német sereg idáig eljutott, bizonyára először történt meg, hogy fegyveres ember cár

engedély nélkül lépett be a vadászterületre. Szép fekvésű vadászkastélyát 1803-ban Rochefort gróf építette. Kobrin a Dnyeper-Bug csatorna partján elágazó vasúti állomás, kerületi székhely, lakóinak száma 9.200.

Lengyelország orosz határának legkeletibb várát a Bug partján találjuk. Itt épült Brest-Litovszk városa (lengyelesen Bzesscs-Litvcszki). Régente Berezstovnak hívták, mostani rövidbe Brest-nevéhez — hasonló nevű más várostól való megkülönböztetés végett — a Litovszk vagyis litvániai melléknevet adták. A Bug folyókének városa sok csatát és viszályt látott át. A tatár pusztításból Vladimir a volhiniai Tejedelej építi újra. Mikor Litvánia Lengyelországgal egyesült, Brest a Radzivil hercegek székvárosa lesz. A XVIII. század elején lerombolja a svéd, végén pedig bekebelezi az orosz.

Brest-Litovszk két fő részből áll: a városból s a várból. A mostani várost 1833-ban újra alapították a Muhavjec jobb oldalán, ez a folyó szállításja a Bugba a Dnyeper-Bug csatornából a Rokitno-mocsár vizének egy részét. A város a Bug jobbpartjától három kilométerre fekszik; lakik benne görögkeleti püspök, kerületi főnök, a XIX. hadtest parancsnoka és 53.000 lakos, akinek fele zsidó. Van több temploma és gyára, park közepén cári kastélya. Jó kikötője, amelyből a hajók a Bug-Narev-Visztulán át Dancigba járnak. Nagyon híresek marhavásárai, ezt főleg annak köszönheti, hogy óriási síkság közepén, népes városokból nagy tá-

TARCA.

Mikor a „seregek Ura“ csatázik.

Írta: Hajós József.

(Folytatás.)

Bizonyos az, hogy a nemzetek életét, a történelem folyamát nem az uralkodók és hadvezérek intézik, hanem a Teremtő, a „seregek Ura“, aki, mert Mindenható és Végtelen, azért elég nagy és hatalmas arra, hogy a csillagos ég pályáit rajzolja meg, az égbolton és gyermekszemekben gyújtson fényt, nemzeteket kormányozzon és merőben természetes eszközökkel is, külön csodás beavatkozás nélkül irányítsa a világtörténet menetét.

Nem szabad tehát naiv, — még kevésbé babonás fel fogást vallanunk a Gondviselésről. Mi nem úgy hisszük a „Seregek Urának“ a háborúkban való szerepét, hogy csoda által minduntalan belenyúl a történelem rendjébe s ezáltal az időnkint más irányba tereli úgy, hogy külön akarással katasztrófákat rögtönöz, viharokat, föld- és tengerrengéseket produkál s mind ezt teszi azért, mert kedvét leli

abban, hogy zseniális stratégiákkal sakkozik és viharokat, fagyot, járvány betegségeket kell seregeikre zúdítania, hogy a hadvezérek terveit megghiúsítsa. Az ilyen fel fogás gyerekes tudatlanságra, baronás hiszékenységére vallana.

Mi azt valljuk, hogy a Teremtő az anyagot, a világ erőt s működési törvényeit kezdet óta úgy alkotta és határozta meg, a világ-folyamatnak oly irányt adott, hogy Istennek a teremtesre s egyúttal az egész erkölcsi rendre vonatkozó céljai is részben a természeti erők gépies történései által valósuljanak meg. Így a természetes tényezők a Mindenhatónak örök előrelátásával, mindentudásával kapcsolatos irányítására: egyének s nemzetek történetét irányíthatják.

Kisebbségi figyelemmel a történelmi epizódokat, melyekben Isten csatáztat.

II. Fülöp spanyol király 1588-ban nagy hajóhadat állított össze, hogy azzal Angolországot legyőzze. A hajóhad 128 viorlós hadihajóból állott, úgy felszerelve 2680 ágyúval, hogy a hajóhad legyőzhetetlennek látszott, el is nevezték a spanyolok „Armada invincibilis“nek (győzhetetlen hajóhad). Búskén haladtak a hajók a mélységek tükrén Albion felé, hogy a táma-

dás előtt a parmai her-eg által Nemetal földön gyújtott 20—30000 főnyi spanyol sereget felvegye s így nagyobb erővel támadhasson Angliára. De a seregek Ura máséket határozott. Az a szél, mely oly kedvezően dagasztotta a flottát viorlót, viharra változott, azok a játszadozó hullámok, melyek oly szeliden ringatták utjában a „győzhetetlen“ armada hajóit, feltornyosultak, vészthözón tájteköztek s ropogtatták a hajók bordáit. A délnyugati vihar szétszórta és az Északi tengerre sodorta a megtépett flottát. Medina Sidonia herceg kénytelen volt az armada megmaradt hajóit Angliát északra megkerülve, leveretve visszavinni, miután 63 hajót és 20000 embert vesztett. Erzsébet angol királyné e nagy eseményt megörökítésére érmet veretett e felirattal: „Affluvit Deus et dissipavit.“ lehel az Isten és szétszórta. A legyőzötté vált „győzhetetlen“ armada Spanyolország politikai világmuralmának összeroppadását okozta.

A legváltóköznyabb meteorológiai tényező: a szél rettetenes erővel pusztíthat, kivált ha orkán, tornado és tájfun alakjában szálguld. Ilyenkor pár perc alatt képes szétszórni a táborát és hajó-

hadat. — Gondoljunk csak arra, hogy mennyire másként végződhetett volna az orosz-japan háború, ha a japán hajóhadat a csuzimai tengeri ütközést előtt egy hatalmas tájfun megrongálta és szétszórta volna! — Napjainkban is könnyen megtörténhetik, hogy erős szélvihar aknamezőre sodorja a hajót, vagy pedig fűző aknt hajt a hajóhoz, a légi járműveket megrongálja, ellenséges területen való leszállásra kényszeríti; mások meg hófúvásokkal akadályozza a vasúti és treforgalmat, sőt a szél még a lövedék pályáját is elterelheti; a hang irányát megváltoztatja. Mindebből a hadakozó seregnek nagy károk származhatnak, melyeket elhárítani alig képesek, amíg a tomboló szélvihar meg nem szűnik.

Telhat a háború eredményét nemcsak a 42-es lövegek, a katonák számbeli túlsúlya, sok pénz stb. hanem emberfeletti erős is befolyásolja. Ezt megmondolva, csak természetes és nagyon észszerű, ha a németek hatalmas császára is bangoztatja, hogy „Isten kegyelmének segítségével“ győztünk és „Alzáttal hajlunk meg a Mindenható nagysága előtt.“

(Folyt. kov.)

SOVEGJARTO vaszonarunaza. Barátok épülete.
Nagy választék színes zephijrek, karton, schiffon és damastból. Különféle **ÖLÖSÖ**
 vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők. szabott áru.
 Agy- és asztafteritók, 'szőnyeg- és matracsövetekből.

volságban, de kitűnően kiépített csomópontban fekszik. Ebben a szerenstseben nem közigazdasági, hanem kizárólag hadi okokból részesült.

Nyolc különböző irányú katonai műút, valamint öt kettősvágányú és még a köveli fővasút fut össze a Bugnak ezen a pontján. Három évvel ezelőtt július 6-án napnyugtakor Breszt felé robogó vonaton az étkező-kocsi főpincérje előzőleg a duna-adria vasút építőmémőként volt, mivel az alban mozgalom miatt szünetelt a munka, nem restelte, hogy beadjon ide a varsó-mozskví fővonallra más alkalmazásbá. Ezen a vasuton az erdők közül k bontakozván, a Bug balparti tisztáson Tereczpól községben és állomáson jutunk be az erdővonalba, aztán mielőtt a Bug rácsosított vashidjáján át a várat jobbra hagytuk, délkeletre előlünk a város és elérjük a breszti pályaudvart.

A vár a Bug keleti partjához simul, a folyótól majdnem egy kilométer távolságra nyúlik, a városhoz pedig 2 kilométerre esik. Erődítményei közt ömlik a Muhavjecz a Bugba, mely fölött a városban egy katonai, s a váron kívül egy nyilvános közúti hid vizkeresztül. A várat és a várost körülalakban tizenegy erőd övezte olyan elhelyezésben, hogy a vasutak és műutak védve voltak; a Bug fontos vasúti átkelését a breszti hidfőnél mindkét oldalán egy-egy kisebb erőd őrizte.

Ezt a hatalmas erődítményt az európai idegen államoktól legtalán előbb emelték az oroszok, valóban utolsó mentővár gyanánt. Kettős szövetségünk diadalmas vízei egyszerre három irányból indultak Breszt fölkeresésére és pár nap alatt megfoszták a cári sereget ettől a végső menedékhelytől.

1915. sept. 11.
Dr. Polgár Iván.

Székesfehérvár piaci árjegyzéke.

Szeptembe 10-től 20-ig.

Tej literje 28 fillér.
Tefjel literje 1 K 20 fillér.
Turó kilója 80 fillér.
Tojás darabja 10 fillér.
Vaj kilója 4 K 20 fillér.
Comba literje 30 fillér.
Comba egy kis csomó 12 fillér.
Zöldbab (kifejtve) literje 30 fillér.
Fejlesztőpor darabja 12 fillér.
Uj krumpli métermázsája 10 K.
Petrezselyem csomókint 3 fillér.
Sárgarépa csomókint 3 fillér.
Vöröshagyma kilónként 50 fillér.
Vöröshagyma kisköteg 6 fillér.
Fokhagyma kilónként 80 fillér.
Paradicsom kilója 10 fillér.
Főzeléktök darabja 10 fillér.
Zöldpaprika 10 darab 20 fillér.
Uborka (savanyított) 10 drb. 20 fill.
Körte kilója 30 fillér.
Szőlő 1 kg. 60 fillér.
Alma 1 kg. 20 fillér.
Kársz I. rendű kilója 1 K. 40 fillér.
Kársz II. rendű kilója 90 fillér.
Kársz III. rendű kilója 70 fillér.
Csuka kilója 2 korona.

Őnahal (balatoni) kilója 2 korona.
Keszeg kilója 70 fillér.
Süllő kilója 4 korona.
Ponty kilója 2 korona.
Harcsa kilója 2 K 60 fillér.

Csirke (rántani való) 1 kilón alut párja 2:50—3— korona.
Csirke (sütni való) 1 kilón fetül 3—4 korona.
Tyúk darabja 3—4 korona.
Kacsa (sovány) kgr. 1:40 K.
Liba (sovány) kgr. 2 K.
Kacsa kövér kilónként 2:50 K.
Liba (kövér) kilónként 3 korona.
Tiszított liba és kacsa kilónként 3.50 korona.

Öngyilkos katoná.

Ma ismét egy hadfi akart megszabadulni az élettől. A tegnapi öngyilkos katoná állítólag szerelmi bánatában határozta el magát a végzetes tette, mert szülei nem akartak hallani arról, akit szíve választott, Makovits Ádám honvéd pedig nagy foku ideg bajában követte el az öngyilkosságát.

Makovits Ádám 40 éves honvéd jelenleg mint tüzillő a lábadó osztághoz van beosztva. Nagrfokú ideg bajban szenvedett s egy beszámíthatatlan pillanatban mikor ideg bajja elővette nagy késsel felvágta a gyomrát. A kés a beleket is keresztül vágta. Sürgös sérülésével a Szt. György kórházba szállították. Eliebetmaradáshoz kevés remény van.

Mulatnak ök, a hős fiak.

Nem tudjuk, vajjon a magyarországi nemzetközi szociáldemokrácia: az munkás pénzén jól táplált, erős testalkatu hadiszolgálatra nagyon alkalmas vezeteli, Bokányi, Garbai Weltner stb. ott vannak a harcokban. Mert ha igen, lehetetlen, hogy helyesléjek az itthoni vörösök szüntelen ugrabugradzásait a világégés, gyász és siralom ezen esztendejének álfarsangolását. A nemzetköziet központi lapja tagnapi száma. „Mulatszok” cím alatt ezeket közli:

Táncmegnyitó kabaré. A Magyarországi Munkásműködvelő Szövetsége nyolc heti tancfolyamot rendez.

A vas- és fém munkások központi vizsgáló bizottsága tudatja, hogy szeptember 5-én megnyitotta a tancuzust.

A Magyarországi bórondós szjgyártó, stb. szövetségek vígalmi bizottsága 1915. szeptember hó 26-án, vasárnap este saját helyiségében tartja táncmegnyitó ünnepélyt.

A budapesti cipészmunkások vígalmi bizottsága értesíti a tánckedvelő vendégeket, hogy szeptember 19-én, vasárnap délután 2—7-ig táncmegnyitót rendez.

A kárpátosok szakosztálya szeptember 19-én, vasárnap este 8 órakor tartja meg évadnyitót táncestélyt nagy kabaréval.

A budapesti szűcs, és saphásmunkások vígalmi bizottsága szeptember hó 26-án nagyszabású kabaréval és viláppostával egybekötött táncidénymegnyitót rendez.

HIREK.

— **Kanonoki installáció.** Kedden d. e. 9 órakor lesz a székesegyházban Bezöky József főlele ptebános, tanfelügyelő és Kréczy Károly lovasberényi esperes-plebános címzetes kanonoki installációja. Az előkelő egyházi kiüntetés egyházmegyénk két kiváló tagját érte. Mint hírlik, az installáción a kiüntetett két főpap hívei testületileg fognak megjelenni, hogy ezáltal is kifejezzék örömlükét a két buzgó lelkipásztort ért kiüntetés fölött.

— **Székesfehérvár vértés vitéz szobra.** A vértés vitéz famintájába a szezeket a következő időrendben lehet bevenni: Vasárnap, szerdán és szombaton délelőtt 8—10 ig, délután pedig 3—6 ig. A többi napokon d. e. 10—12 ig, délután pedig 3—6-ig. A hatóságokhoz, hivatalokhoz, iskolákhoz és intézetekhez külön felhívásokat küldtek, hogy csoportosan vonuljanak ki a szoborhoz a szegek beverésére, de a bizottság ezuton is felkéri a vezetősegeket, hogy a felvonulás idejét néhány nappal előbb jelentsek be Szögyény-Marich Julíánál, a bizottság elnökhelyettesénél.

— **Elismerés a 35. gyalogezrednek.** A 35. gyalogezred minden alkalmat felhasznál, hogy bizonyítsa barátságos jóindulatát, amelyet a magyarság, de különösen Székesfehérvárral szemben érez. Így a vértés vitéz szobrát 1000 koronát adományozott. Amióta az ezred Székesfehérvárott tartózkodik, minden mozzalmunkat áldozatkészen felkarolta. Ezzel szemben természetesen a közönségnek is kötelessége kellő előzetkeséget tanúsítani az ezreddel szemben.

— **Áthelyezés.** Steindl Jenő székesfehérvári posta- és távirat- és telegraf-vezető felmentetése miatt a pr. igazgató áthelyezte Sopronba a kerületi műszaki felügyelőséghez osztályvezetőnek. Kollegái és ösmerősei öszinté sajnálkozással válnak meg a kiváló és rokonszenves tisztivelötöl.

— **Képkiallítás a megyeházán.** A nálunk már előnyösen ismert Vastagh Gyula, jönevű fővárosi szakember, jeles festőink műveiből kiállítást rendez e hó 16-tól 26-ig a megyeháza dísztermében. A kiállítás vednőköségét elvállalták gróf Széchenyi Viktor főispán és neje, Szűcs Jenő főispán és neje, dr. Saara Gyula polgármester és Szögyény Marich Julia. A belépődíjak felét a kiállító a helybelli Vöröskereszt együletnek és a rokkant katonák alapja javára szánta. Hisszük, hogy az érdekesnek ígérkező kiállításhoz szép sikere lesz műszeret városunkban.

— **Lisztet kapott a város.** Hát bizony jó is, mert sok baj van a liszthány miatt. A Haditერmęy Részvénytársaság 204 métermázsá nullus, 306. mm. főző- és 500 mm. kenyérlisztet küldött. A város ezennel még 200 vagonon búzát fog beszerezni.

— **Áthelyezés a bíróságnál.** Dr. Nádaskay Sándor adonyi járásbíró-sági jegyzőt az eperjesi törvényszékhez helyezték át hasonló minőségben. Marosfy Gábor eperjesi törvényszéki joggyakornokot pedig az adonyi járásbíró-sághoz jegyzőnek nevezték ki.

— **A Vöröskereszt szögbevéresre.** A székesfehérvári Vöröskereszt vasárnap délelőtt 10 órakor fog testületileg felvonulni a vértés vitéz szobrához a szögbeverésre gróf Széchenyi Viktor főispán és Szögyény Marich Julia vezetésével. A hadikórházak apójszemélyzete pedig dr. Gutherz Jenő törzsorvos, a hadikórházak parancsnokának vezetésével fog megjelenni a szobornál, hogy szögbeverjenek be.

— **Becsületlen megtaláló.** Heinrich Ármán Salamon nevű fia pénztárcát talált 100 koronával a Simor utcán. A talált pénzt a rendőrségre vitte, ahol a tulajdonos keillo igazolás mellett átveheti. Érdekes amint a kislúy a pénzt megtalálta, egy asszonylépés látva a talált pénzt, arra akarta rávenni, hogy osztozzanak meg rajta. A derék, becsületlen fiú felháborodással utasította vissza a piszkos ajánlatot és egyenesen a rendőrségre ment a pénzzel.

Szombaton és vasárnap,

Szeptember hó 11 és 12-én

A detektivfilmek világrekordja:

A pánclészobor.

Stuart Webbs detektivdráma 3 felv. E kepen-ta tenger alatt járök szeme

A PERISKOP

működésben látható.

Remek kieészítő műsor.

Hétfőn egynapos műsor:

A Nordisk film Co újdonasága

Az idegember.

Dráma 3 felvonásban.

Kiegészítő műsor: Téli Norvégiában, (term.u.) A praktikus Dom Juri, (hum.) Az ámos-völégény, (hum.) A re nekivül kihalás, (hum.)

Kedden és szerdán,

szeptember 14 és 15-én:

A budapesti Urania tudományos darabja:

Az olasz háború.

Két részben számos vetített képpel. Irta és felolvassa dr. Földes Artur. Ezt követi:

Mindent a hazáért.

Nagyszabású háború dráma 3 felvonásban.

Helyárák mérsékeltan felemeltek.

— **Évforduló.** A délavasuti hadikórháznak ma van a megnyitási évfordulója. 1914. szeptember 12-én vitték ebbe a kórházba az első sebesült katonákat. Ebben a hadikórházban a sok munkával, körültekintéssel és felelősséggel járó főapolónői tisztséget kezdte óta **Rauscher Béláné** tölti be, aki a lefolyt hosszú idő alatt sok áldozatot hozott a mi derék katonáinkért a kórház főorvosával, dr. **Kárnik Józseffel** és a többi ápolókkal együtt. Az évforduló napján ünnepélyes szentmisét tartanak a kórházban, amelyet **Csics István** főiskolai tanár végez.

— **A 35. gyalogezred harmadik hangversenye.** A 35. gyalogezred vasárnap délután tartja harmadik hangversenyét a Pölgári Lövészertben a rokkant magyar honvédek javára. A hangversenyt az ezred kitűnő zenekara rendezi Köhler Antal karnagy vezetésével. Kezdete délután 3 órakor. A belépő díj tetszerinti. A közönség figyelmét ismételten felhívjuk a nemes célt szolgáló hangversenyre. Az ezred ezen előzenekénységét a legmelegebb pártolással kell viszonzoznunk.

— **Tízheteseink a vértés vitéz szobránál.** A 17. honvédegyalozred ma, vasárnap délelőtt vonul fel a vértés vitéz szoborhoz, hogy az ezred nevében a szöveget beverje. Ez alkalommal a 35. gyalogezred zenekara játszani fog a Városház-terén.

— **Adományozás.** Gróf Szögyény Marich Lászlóné a csóri róm. kath. iskolának tanszereket, gróf Somisch Gézné, Szögyény Marich Mária grófnő pedig a csóri plébánia templomnak a boldogságos Szűz képével díszített gyönyörű felhelysem misemondó ruhát ajánlkozott.

— **A forróvíz áldozata.** Kovács Lajos Felmayer-gyári munkás vizet melegített egy orosz fogollyal, aki a gyárban alkalmazva van. Az orosz fogoly a forróvízzel télt edényt elejtette és a víz Kovács lábára dőlt. Kovácsot súlyos sebesüléseivel a Szent György kórházba szállították.

— **Az aggintézet gondnokai állás.** Haden Zsigmond aggintézet gondnok állásáról lemondott, s a polgármester a tendők végzésével ideiglenesen Kostyál Viktort bízta meg.

— **Kerületi orvosi helyettesítés.** Dr. Árókay Antal halálával megüresedett kerületi tisztiorvosi állás tendőinek végzésével a polgármester Dr. Molnár József orvost bízta meg.

— **Adakozás a Vöröskereszt vásári ünnepélyére.** A katonai tartalék és barakkórház tisztái és orvosi kara és a nemeslelkű ápolónők 350 koronát adományoztak a Vöröskereszt vásári ünnepélyére.

— **A pékek és a maximális ár.** A tulmagas árak miatt a közönség elkieseredését szinte lehetetlen volna hűten leírni. Csupa panasz minden ember, mert még kenyérről jóllakni is jómódot jelent a mostani időben. Mint halljuk, végre a pékipari termékekre is elkövetkezik a maximális ár. Hát bizony jó lesz.

— **Számlaszalék.** Luttor Ferenc lakatos iparos havonkénti számláiból egy bizonyos százalékot jótékony célra ad, amelyet eddig a háboru sújtotta szegény lakatos iparosok felségélyezésére szándékozik fordítani, az összeg feletti intézkedést azonban magának tartja fenn. Legutóbbi számlái után 6 koronát küldött a Fejérmegyei Naplóhoz, amely összeget az eddig beküldött tőkéhez csatolunk. Számláinak eddigi százaléka 58,50 korona.

— **A hadijótékonyaságok ügye.** A Vöröskereszt választmánya szombaton délelőtt tartott ülést a felmerült vád ügyében, s elhatározta, hogy vasárnap délelőtt a Hadség-ügyvel-közös értekezletet tartanak, amelynek eredményéről a közönség tájékozására komitűnikét fognak kiadni. Mint értesültünk, az ügy tisztázása bírói uton fog megtörténni.

— **Öngyilkos katona.** Megirtuk, hogy Varga János 17-es örszede öngyilkosságát követett el, s a golyó a tüdejét járta át. Állapota állandóan javul. Varga örszede szerelmi bánatában követte el az öngyilkosságot és nem azért, mert a harcra kellett volna mennie. Már több hónapig volt a harcra, ahol vitézül küzdött s bátorságáért léptették elő örszedezővé.

— **Fémet a hadseregnek.** Sturm nővérek sárgaréz fémet küldtek a Fejérmegyei Naplóhoz a hadsereg részére.

— **Tűz a Salótrom utcában.** Szombaton délelőtt Vargha Mihály gazda udvarán kigyuladt a fűszer, a gyorsan megjelent tűzoltóság a lakosság segítségével azonban csakhamar eloltotta. Így sikerült megakadályozni, hogy nagyobb veszedelem ne lett, s közvetlen a fűszer melletti hatalmas asztag nem esett a lángok martalékává.

— **Értesítés.** A székesfehérvári kömüves és kőfaragó temetkezési társulat folyó hó 12-én, vasárnap délelőtt 9 től déli 12 óráig tagdíjbefizetést és beiratásokat a társulat helyiségében (Vásár-ter 23.) 1915. évre bezárólag megtartja.

— **Újítás a női reform-fűzők terén;** gyári lersakatot sikerült szereznem oly higiénikus „Rádium” reform-fűzőkből, melyek a gyomrot teljesen szabadon hagyják, csak a hasat és csipőt fűzik, kényelmes járást és szabad mozgást biztosítanak; ülésnél nem hátrányosak. — Vétnél feltétlen csak „Rádium” fűzőt tessék kérni! Egyedüli elárúsítás egész megyére **Vermes Frigyes-nél.** Blous-ujdonságok állandó raktáron.

FIUMEI kávébehozatal!
SZÉKESFEHÉRVÁR.
BARÁTOK ÉPÜLTÉLE.

Pörkölt kávékeverékei utolérhetetlenek! Saját villamos kávéanyagpörköldé! Telefon 250.

— **Bojtorjánhszesz** korpacsás, hajhullás ellen kiűnően bevált szer: üvegeje 1 kor. - 20 fillér. Kapható **Szűts Róbert** Magyar Korona gyógyszerárban Kossuth u. sarkán.

Nagyszerű újítás folytán gyermekfölvételek a legsikerültebben készülnek VIRAG műtermében Rákóczi utca 5. Szolid egységes árak. Telefon 334.

CSAK 5 kilogrammos csomagokban!

5 kgr. SANTOS kávé 18 KORONA.

5 kgr. Caracas kávé 20 KORONA.

Amíg a készlet tart, kapható: A FIUMEI kávébehozatalnál.

Telefon 250. Barátok épülete.

SZINHÁZ.

A páncélszoba — utóljára. Előre jeleztük, hogy nagyobb filmeseméménye még kevés volt az Apollónak, mint a legnap bemutatót Páncélszoba. Az első jelenéttől az utolsóig lebilincseli a közönség figyelmét. Hatása utolérhetetlenül frappáns és elképzelhetetlenül mesterműve a kinematografiának. Hatása a legképrázatosabb, amelyet mindmáig a film produkált. Ma látható utóljára az Apollónban. Az előadások 3, 5, 7 és 9 órákor kezdődnek.

Az idegber c. 3 felvonásos Nordisk drámát mutatja be hétfőn az Apollo csak egy nap. Felhívjuk reá a közönség figyelmét.

APRÓHIRDETÉSEK.

Fizetéssel felszerek fűszerüzletembe két nagyobb helybeli jó fiut tanulónak. Illés Károly.

Egy bejárónó kerestetik. Cim a kiadóban.

Mindenesfju, aki irni-olvani tud, felkérlek kaufman fele könyvkereskedésbe Kossuth-utca 9. sz.

A háborus év gyönyörű emléke jelent meg az Apostol nyomda kiadásában: egy kép, amely azt ábrázolja, hogy a király és a nemzet felajánlják Magyarországot Jézus Szívének. A remek kép Rónainé és Horváthné Kossuth utcai papírkereskedésének kirakatában látható s ugyanott 2 koronáért megszerezhető.

Egy mindenesfju, v gy lányka felvételik. Rédey Géza épész üzletébe Kossuth-utca.

Azonnali belopésre keresek egy tisztességes jó magaviseletű 30—40 éves gyermektelen özvegy asszonyt vagy leányt, aki 2 tehenet fejne, beromfít etetne és a konyhán tud segíteni, jó fizetés és tisztességes ellátásban részesülne. Cim: Felső-királysor 20. szám.

A lehető legrövidebb idő alatt sajátítható el a szabás, varrás és mintarajzolás **URBAN MARGIT** szabászati tanintézetben, Iskola-utca 14. szám.

Egy jó forgalmu hentesüzlet a hozzatarozó mellékhelyiségekkel együtt azonnal kiadó. Bővebbet Széchenyi utca 74. szám alatt öv. Szabó Józsefnél.

Varro és tanulmányok és egy bejárónó felvételik Halasz u. 2.

Kifutófik felvételnek Knazovitzky dívaterházában.

Neprosszel Gyula női dívattermében tanuló és varrólányok felvételnek és ugyanott egy bejárólány kerestetik.

Kétszobás modern lakás kiadó Széchenyi-utca 2. II. em., azonnal, vagy november 1 re.

Keresek varrórepet és villanylámpákat kéz alatt, címet a kiadóba kérek.

Diakok gondos, jó kiszolgálással felvételnek teljes ellátásra. Háltér 4. Héjj ház.

Gyermek-, női és férfi-szandalkok.

Vászon és bőrcipők.

Divatos női bluzok és pongyolák. Komót-fűzők és napernyők.

Szalma- és vászonkalapok.

Nagy választékban kaphatók Kovács Antal úri-, női-dívat kereskedésében.

Iskolakönyvek használt állapotban, még a készlet tart, bekötve feláron kaphatók Kufmann-féle könyvkereskedésben, Kossuth-u. 9. sz.

Telefon 233. — Telefon 233.

Vasárnap, szeptember 12-én:
A szezon legszebb filmjei.
A csabító. Társadalmi dráma 3 részben.
VADORZÓ. Detektívdráma 3 részben.
Nagyszabású pótműsor.
Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órákor.

Hétfőn és kedden, szept. 13 és 14
FILMSZENZÁCIÓ.

HERCEGI TITKÁR.
Az új évad legművészebb filmcseménye. Dráma 4 felvonásban.
Fényes kiegészítő műsor.

AMERIKAI HENGERGÉPEN előállított

ELSŐRENDŰ MŰLÉP

KILOJA 6 KORONA.

Kapható: POLLERMANN
méhészetében. Székesfehérvár Pálya-utca 28.

Általános Bank és Takarékpénztár r. t.
Székesfehérvár, Nádor-utca.

Betéteket elfogad előnyös kamatozás mellett.
Váltókat leszámítol.
Értékpapirokat vesz és elad.
Sorsjegyeket csekély foglaló befizetése mellett elad s a hátralék tetszés szerinti összegben törleszthető.
Kisorsolt sorsjegyeket és szelvényeket bevált.
Külföldi pénznemeket vesz és elad.
Tőzsdei megbízásokat pontosan teljesít.